

...Pəncərə önündə dayanmışam. Elə bilməyin ki, qədim və zaman-zaman təkrarlanan bir bayatını xatırlatmaq istəyirəm. Xeyir. Sadəcə, dünyanın bir pəncərə olduğunu və hər kəsin də bu pəncərədən baxıb getdiyini bilə-bilə mən yenə pəncərə önündə dayanmağa üstünlük verdim... Bunun nədən qaynaqlandığını, niyə məhz bu seçimi etdiyimi ilk anda fəhm edə bilmədim. Elə bil özüm özümdən sıxıldım. Amma sonra baxdığım pəncərə sanki mənə dayaq oldu, əlimdən tutdu. Bunun da səbəbi var. Səbəbi də ömrün 43 anıdır...

Bir məşhur film var. Yəqin onu xatırlayırınsınız: "Baharın on yeddi anı!". Mən onunla bərabər bu həyatın on yeddi anın təqribən üç dəfəsi həcmində anlar yaşamışam. Və bu anlar məhz pəncərə önündə dayanmışam. Həmin o məqamda gözümlə

bir az da yaxın münasibətimiz yarandı.

Daha bir an. Artıq onu söz adamları da, mədəniyyət-ictimaiyyət aləmi də tanıyır... böyük bir qəzetin şöbə müdürü... öz ətrafı, öz üslubu, necə deyərlər, öz dəst-xətti, öz yolu var. Pəncərəsindən baxdığım "Azərbaycan" nəşriyyatının əksər işçiləri,

Yeddinci an. Artıq yenidən Bakıya köçmüşəm. Necə deyərlər, redaksiyada kollektivin içərisindəyəm... İndi daha çox təmasımız olur. Tez-tez birlikdə döyüş bölgəsinə, eləcə də müxtəlif rayonlara səfərlər edirik... yol-yoldaşlığımız zamanı onu daha yaxından tanıyıram. Mənim üçün sirli olan, maraqlı olan neçə-neçə məqamlar ortaya çıxır. Bəzən anlaya bilmədiyim, təəddüd içərisində qaldığım vaxtlar da olur. Çünki o, dəvət olunduğu məclislərin hamısında öncə məni təqdim edir, mənim yazı pozumdan danışır.

Səkkizinci an. Mən ömrümün 43 anının hər birini yazmaq istəyirəm. Çünki onların hər biri mənim üçün

ÖMRÜN QIRX ÜÇ ANI

önündə canlanmağa başladı. Çox qəribədi. Görünür, insan yaşlaşdıqca o, təkə kövrəlmir, həm də xatirələrə daha çox meyil edir. Bu da səbəbsiz deyil. Axi, torpaq insanı çəkir... İnsan torpağa daha çox yaxınlaşır. Deyilənlərə görə, torpaqdan yaranmışıq. Elə bu da bir səbəbdir. Yaradığımızı qayıdış... İstəsək də, istəməsək də, bu, danılmaz və əbədi bir gerçəklikdir...

Bax, pəncərəyə dirsəklənib baxdığım həmin o məqamda mən ömrümün 43 anının birincisini xatırlayıram. 1980-ci il idi. Ordudan qayıdıb dövlət universitetinə daxil olmuşdum. Bir az ordu havası, bir az yazı-pozu havası... və beləcə, həmin ilin təqribən sentyabr ayının bir istirahət günü qala divarının yanındakı çayxanada onu gördüm. Öz dostları ilə çilgün, əl-qolla danışan, saçları da az qala çiyinlərinə düşən bu ortaboylu oğlan əvvəllər adını eşitdiyim bugünkü 70 yaşlı yazıçı, millət vəkili Aqil Abbas idi.

Beləcə, dostlarımla çevrəsində tanıdığım adamların sırasında onunla ilk ünsiyyətim yarandı. Sonra ömrümün ikinci anı başladı.

Bir "Sovet kəndi" qəzeti var idi. Redaksiya təkə şeirlərimi çap etməirdi, həm də söz-sənət adamları barəsində yazılar yazmaq barədə mənə tapşırıqlar da verirdi. Məhz "Sovet kəndi" qəzetində həmin o qala divarının dibindən tanıdığım, salamlayıb hal-xoş etdiyim oğlanla

özünü də təkə jurnalistlər yox, eləcə də çap sexində çalışanlar da onu tanıyırdılar. Hətta nəşriyyatın birinci mərtəbəsindəki böyük yeməxana və burada çalışan yaşlı kassir xanım da onun gəlişinə sevinirdi. Burada hər kəs özü-özünə xidmət edirdi. Əlimizdə sini götürdüyümüz yeməklərlə kassaya yaxınlaşanda o bizdən öndə dayanıbsa, mütləq arxaya çönməyən özündən sonra növbə gözləyən dostların, tanışların da yeməyinin pulunu ödəyirdi. Özünəməxsus şəkilə kassir xanıma:

- Hamısı mənlikdi! - deyirdi.

Dördüncü an. Artıq Qarabağ göylərini qara buludlar alır... Ölkədə mitinq havası hökm sürür... meydan aşib-daşır... hər kəs öz bildiyi, öz bacardığı, özünün gücü çatdığı bir şəkildə nəyinse qulpundan tutmağa, nə isə etməyə çalışır. İndi mən hərbi müxbir kimi Qarabağdayam. Ordudan təxris olunandan sonra yaxınlaşdığım bir məmur gözlərimin içinə baxa-baxa dedi:

- Səni orduya mən göndərməmişəm ki, indi gəlib məndən iş istəyirsən...

Hə, bu da beşinci an...

...Ölkə müstəqillik qazanıb. Doğulduğum kənd işğal olunub, özü də gözlərimin qarşısında yandırılıb...

Artıq üçüncü dəfə qaçqınlığın nə olduğunu yaşamağa başlayanda üz tutdum "Azərbaycan" nəşriyyatına. Dəhlizdə qarşılaşdım. Yenə həminki mehribanlığı ilə görüşdü. İlk kəlmə-

sindən "vəziyyətdən xəbərdaram!" deyib qolumdan tutdu:

- Birlikdə işləyirik!

Elə bil içimdə ümid qığılcımı alışdı... İnanın ki, o ana qədər, o qarşılaşmaya qədər belə bir təklif, belə bir münasibət gözləməmişdim, heç ağılımdan da keçirməmişdim. İndiki məşhurların sözü olmasın, sanki şoka düşmüşdüm. Qolumun sıxıldığını hiss edəndə özümə gəldim və onun dediyinin nə qədər həqiqət olduğunu dəqiqləşdirmək üçün gözlərinin içinə baxdım. Axi zamanının ən populyar bir qəzetinin redaktorunun ilk qarşılaşmada, dərdin içində girinc olduğu bir vaxtda təqdimatsız, tapşırıqsız, hətta "şirniksiz" səni öz kollektivinə dəvət etməsi mənim üçün möcüzə sayılacaq bir gerçəklik idi. Sığındıqları uşaq bağçasında məni gözləyən ailəm üçün bundan böyük hədiyyə, bundan şad xəbər ola bilməzdi. Bunları mənə, ailəmə o verdi.

Altıncı an. Bir yerdə işləyirik. Bölgə müxbiriyəm. Qarabağdan, müharibədən, qaçqınlardan, bir sözlə, özümə yazıram, öz həyatımdan yazıram.

İndi mən onu təkə redaktor, jurnalist kimi yox, həm də qayğıkeş dost, böyük qardaş kimi tanımağa başladım. Çünki etdiyimiz söhbətdə o, hər dəfə mənim necə yaşadığımı, necə dolandığımı böyük bir qayğı ilə izləyir, "Çətinliyin olanda çəkinmə, de, özüm sənə kömək edəcəm", - deyirdi.

əzizdi, maraqlıdı və həm də onların hər birinin içərisində təkrar yaşamaq istədiyim və istəmədiyim məqamlar var. Amma etiraf edirəm ki, yaddaşıma yazılmış, ömrümə hopmuş bu anlar məni şərfəndirir. O anların sayəsində mən də kifayət qədər cəmiyyətdə görünmək imkanını haqq etmişəm. Onun millət vəkili seçilməsi... seçki prosesinin özü, bu proseslər zamanı baş verən hadisələr... ömrümün həmin o anlarındandı. Və mən bu anlar üçün öncə Allahıma, sonra da ona minnətdaram. Elə bu yazını da həmin o minnətdarlığın kiçik bir ifadəsi kimi yazıram. Yazıram ki, o, özünün 70 yaşında mənə ayırdığı 43 an üçün təəssüflənməsin... bugünkü yubilyarımız bilsin ki, həmin səmimiyyətlə, həmin inamla qarşıda məni gözləyən anların yolundayam.

Bəli, oxucu fikirləşər ki, görəsən yerdə qalan anları niyə kağıza köçürmədim. Çünki bir dəfə özünə demişəm, daha doğrusu, söhbət zamanı bildirmişəm ki, Allah ömür versə, təqaüdə çıxıb bilsəm, onun barəsində ürəyimdə, yaddaşımda olanların hamısını "Xatirələrim" adı altında yazacam. Həmin "Xatirələr"imdə onun bütün yaradıcılığından, yeni gözümlə önündə dünyaya gələn kitablarından, xüsusilə "Çadırda Üzeyir Hacıbəyov doğula bilməz" və "Dolu"dan, etdiyi savablardan, şahidi olduğum maraqlı məqamlardan söz açacam...

Əbülfət MƏDƏTOĞLU.